

A Minisztertanács határozata a sokszorosított statisztikai jelentések engedélyezéséről

A Minisztertanács határozatot hozott az egyes minisztériumok, főhatóságok által készített statisztikai jelentések kiadásának és szétosztásának módjáról. A határozat szerint sokszorosított statisztikai jelentéseket csupán azok a szervek (minisztériumok, országos hivatalok) adhatnak ki, amelyek a Központi Statisztikai Hivatallal egyetértésben az egységes statisztikai beszámolási rendszeren belül saját statisztikai szervezetüket kiépítették és az adatokat ezen keresztül gyűjtik be. A sokszorosított statisztikai jelentés részét alkotja a minisztériumok statisztikai beszámolási rendszerének.

A sokszorosított statisztikai jelentéseket, amennyiben ezeknek a feltételeknek megfelelnek, a Központi Statisztikai Hivatal elnöke engedélyszámmal látja el. A M. T. határozata kimondja, hogy a jelentéseket csak névreszólóan, a közvetlenül érdekeltnek szabad megküldeni. A jelentésre jogosultak jegyzékének összeállításánál — a határozat szerint — a következő alapelveket kell figyelembe venni:

A minisztériumon belül az egész minisztériumra vonatkozó tájékoztatókat csupán a miniszter, miniszterhelyettesek, a minisztérium kollégiumának tagjai és egyéb, a miniszter által kijelölt személyek kaphatják. A minisztériumon belül egyéb személyek általában csak a saját területükre vonatkozó adatokat kaphatják meg.

Külső szervek részére a statisztikai jelentést csupán a miniszter, illetve az országos szerv vezetőjének kérésére lehet megküldeni. Az adatszolgáltatás jogosultságának elbírálásáért a tájékoztatót kiadó minisztérium vezetője felelős.

A határozat intézkedik arról is, hogy a Központi Statisztikai Hivatalnak ellenőriznie kell a sokszorosított statisztikai jelentések kiadását és a kiadványok szétosztását. A határozat azokra a statisztikai jelentésekre is vonatkozik, amelyek tíznél több példányban rendszeresen jelennek meg, az esetben is, ha a példányok sokszorosítása, előállítása nem nyomdai sokszorosítással történik.

Az 1952. évi helyzetképstatistikai adatgyűjtés

A Központi Statisztikai Hivatal Város- és Községstatistikai osztálya 1952 márciusában az ország valamennyi városára és községére vonatkozóan helyzetképstatistikai adatgyűjtést hajtott végre.

Az adatgyűjtésnek az volt a célja, hogy megállapítsa a települések fejlettségét, gazdasági, szociális, kulturális létesítményekkel, szervekkel stb. való ellátottságát és ezzel alapot adjon az 1953. évi város- és községfejlesztési tervek elkészítéséhez.

A Hivatal elsősorban 1950. július 15-én hajtott végre helyzetképstatistikai felvételt, melynek eredményei közlésre is kerültek. Az adatgyűjtés eredményei iránt — bár azok csak részben adtak képet a települések fejlettségéről — a város- és községfejlesztéssel foglalkozó szervek, valamint az egyes minisztériumok részéről is igen nagy érdeklődés nyilvánult meg. Ez érthető is, hiszen város- és községfejlesztési terveket csak úgy lehet készíteni, ha

olyan általános kép áll a tervező szerv rendelkezésére, amely a város, illetve község helyzetét, fejlettségét, tevékenységének valamennyi megnyilvánulását minden oldalról, összefüggéseiben szemlélteti, függetlenül attól, hogy az ezzel kapcsolatos feladatok ellátása melyik népgazdasági ág hatáskörébe tartozik. *A helyzetképstatistika nem az egyes gazdasági ágakat vizsgálja, hanem a települést, amelyhez ezek a gazdasági ágak tartoznak és azt jellemzi.*

Az 1952. évi helyzetképstatistikai felvétel előkészítésénél a Város- és községstatistikai osztály felhasználta az előző adatgyűjtés tapasztalatait; több városban és községben végrehajtott helyszíni kiszállás folyamán megvizsgálta az adatszolgáltatás alapját képező bizonylatokat.

A most végrehajtott felvétel átfogóbb és részletesebb, mint az 1950. évi volt, amely a városok és községek földrajzi és települési viszonyait, általános igazgatási, közle-

kedési, egészségügyi és szociális, mezőgazdasági, kereskedelmi, ipari, kulturális és pénzügyi helyzetét vizsgálta. Az 1952. évi helyzetképstatistikai kérdőívek adatai kibővültek a belterületi utak és utcák, a közművek, a kulturális és sportlétesítmények adataival, visszatekintő adatok gyűjtésével pedig lemerték a felszabadulás óta, valamint ezen belül az 1951. év folyamán bekövetkezett fejlődést is.

Az adatgyűjtés végrehajtásának tapasztalatai azt mutatják, hogy a városok jó munkát végeztek és megértették, hogy a helyzetképstatistikai adatokat saját gyakorlati intézkedéseik céljára is fel tudják használni. A községek nagyobbik része is általában szakszerűen dolgozott, különösen áll ez a népesebb községekre.

Az adatok feldolgozása folyamatban van és előreláthatólag július második felére be is fejeződik.

A területi statisztikai hálózat szervezése

A 2021/6/1952. számú M. T. határozat a Központi Statisztikai Hivatal feladatává tette független, területileg szervezett statisztikai hálózat kiépítését.

A független statisztikai szervezetek feladata nemcsak a tanácsok irányítása alatt működő szervek és intézmények megfigyelése, hanem a megye területén működő valamennyi vállalat, intézet, intézmény működésének figyelemmel kísérése és a tervteljesítés mértékének ellenőrzése.

A határozat szerint a területi statisztikai szervek alapját a megyei, járási, városi (kerületi) tanácsok statisztikai csoportjai (részlegei) alkották.

A szervezés első szakaszát a tanácsi apparátusból való kiválás jelentette. A területi hálózat egységes kialakítása érdekében ennek a kiválásnak valamennyi tanácsnál egyidőben kellett történnie. Az előzetes tárgyalások és a megyei csoportvezetők jelentése alapján a Központi Statisztikai Hivatal elnökének javaslatára a belügyminiszter a budapesti városi és megyei tanácsok vb. elnökei részére 1952. március

12-én külön előzetes intézkedést adott ki a feladatok végrehajtásának előkészítésére.

A határozat megjelenése után néhány héttel, 1952. március 25-én a belügyminiszter és a Központi Statisztikai Hivatal elnöke közös utasítást adott ki, mely a kiválás napját 1952. április 1-ében állapította meg. Ez az utasítás főleg a tanácsoknak a személyek áthelyezésével, a felszerelések átadásával kapcsolatos feladatait rögzítette és egyidejűleg a statisztikai szervek elhelyezésére is tartalmazott utasítást.

A Központi Statisztikai Hivatal elnöke a Budapest városi és a megyei tanácsok II. terv- és statisztikai osztálya statisztikai csoportjának vezetőit bízta meg illetékességi területükön a szervezési munka irányításával.

Országos viszonylatban fennakadás nélkül történt a kiválás és 1952. április 1-ével a Budapest fővárosi és a megyei statisztikai kirendeltségek, valamint a járási és városi statisztikai felügyelőségek, mint a KSH területi szervei megkezdték önálló működésüket.

A területi statisztikai szervek önálló működésének első napjaiban tapasztalható volt, hogy sok kérdésben nem járnak el egységesen. Különösen olyan feladatok megoldásánál, melyeket eddig a tanácsok illetékes szervei láttak el, mint a személyzeti, pénzügyi, gazdasági stb. kérdések. Az egységes eljárás biztosítása és a kirendeltségek munkájának megkönnyítése érdekében a KSH május hó folyamán kiadta a Központi Statisztikai Hivatal területi szervei részére szóló „Működési Szabályzat” I. általános igazgatási részét.

A szervezésnek ebben a szakaszában a szakmai elméleti képzés előfeltételeit és az új feladatok átvételének összehangolt, rendszerezett formáját, a Működési Szabályzat szakstatisztikai részének a szakmai ügyrendet, összeállítását is biztosítani kellett.

A KSH. oktatási osztálya és az érdekeltektől fősztályok készítettek el az oktatási tervekkel. A szervezettel bentlakásos oktatás keretében a felügyelőségek főleg mezőgazdasági munkakörben foglalkoztatott dolgo-

zói részére 1952 május hó elején kezdődött meg az első 8 hetes oktatás. A statisztikai gyakorlattal rendelkezők és a 6 vagy 8 hetes vagy más statisztikai iskolát végzettek egyéni tanulásának szervezése pedig folyamatban van.

A kirendeltségeknél a statisztikai munka egységes és helyes szempontok szerinti elvégzésének biztosítására népgazdasági áganként készített szakmai ügyrend összeállítása folyamatban van. Ezek az ügyrendek pontosan meghatározzák majd az elvégzendő feladatokat, elsősorban az igazgatási szervek statisztikai munkájának ellenőrzésére párhuzamosan feldolgozandó adatok körét.

*

A szervezés munkája néhány héten belül befejezést nyer és akkor kezdik meg tulajdonképpen a helyi statisztikai szervek ténylegesen önálló munkájukat és valószínűleg meg azokat a célkitűzéseket, melyeket részükre a Minisztertanács határozata meg szabott.

Pályázati felhívás

Az Iparstatisztikai Értesítő szerkesztősége pályázatot hirdet az ipari és építőipari vállalatok (üzemek), egyesületek, trösztök, ipari központok, minisztériumok statisztikusai, valamint a Központi Statisztikai Hivatal és a Hivatal fővárosi és megyei kirendeltségeinek előadói részére „Iparágunk sajátos statisztikai kérdései” című pályamű megírására.

A pályaműnek egy-egy kiválasztott iparág szempontjából meg kell világítania valamely statisztikai ágazat(ok) (termelés, munkaügy, munkaverseny, anyag-, önköltség-, műszaki statisztika stb.), vagy annak egyes részlete (pl. selejt, ütemesség, az építőipari termelés természetes mértékegységben való számbavétele, állásidő stb.) vizsgálatánál jelentkező kérdéseket, mind elméleti, mind pedig gyakorlati oldalukról tekintve azokat. Elsősorban azok a pályázatok részesülnek kedvez-

zőbb elbírálásban, amelyek valamely konkrét szakmai probléma megoldásához járulnak hozzá, és ezzel előbbre viszik a statisztikai munkát.

A pályamű terjedelme *legalább három és legfeljebb tíz oldal.*

A pályázat

1. díj 1500 Ft,
2. díj 1000 Ft,
3. díj 700 Ft.

Ezeket kívül még több, kisebb pénzjutalom kerül kiosztásra.

Az Iparstatisztikai Értesítő — a szokásos tiszteletdíj mellett — az arra alkalmas pályázatokat közölni fogja.

A pályázat benyújtási határideje: *1952. július 31.*

A pályázatokat az Iparstatisztikai Értesítő szerkesztőségének (Budapest, II., Keleti Károly-utca 18/b) kell beküldeni.